

**Ajuntament
de Barcelona**

MARC ESTRATÈGIC DE LA SALUT LABORAL A BARCELONA I PRIORITZACIÓ D'ACCIONS PELS PROPERES ANYS

**Consell Assessor de Salut Laboral de
Barcelona (CASL)**

Juliol 2019

Índex de continguts

1. Introducció	4
2. Missió i visió del Consell Assessor de Salut Laboral	4
2.1. El CASL i la salut laboral	4
2.2. Missió i visió	5
3. Eixos estratègics del Consell Assessor de Salut Laboral	6
4. Accions prioritàries del CASL pels propers anys	10
4.1. Accions a continuar i desenvolupar:	10
4.2. Possibles noves accions:	11

1. Introducció

El present marc estratègic és un extracte del document “*Recomanacions per la nova etapa del Consell Assessor de Salut Laboral (CASL) i proposta d’accions estratègiques 2018-19*” de febrer de 2018. El document de 2018 va ser consensuat en el Consell, tenint en compte les opinions de les persones membres del CASL.

El marc estratègic s'emmarca en la posada en marxa d'una nova etapa del CASL, més de 30 anys després de la seva creació, per tal d'orientar i impulsar les polítiques sobre salut laboral a Barcelona, en el marc d'actuació de les polítiques de salut de l'Ajuntament de Barcelona i comptant amb els diferents agents implicats.

El present marc estratègic (juliol 2019) integra les accions avançades pel CASL i els seus grups de treball durant el 2018 i el 2019, per tal de donar continuïtat a les accions durant els propers anys.

2. Missió i visió del Consell Assessor de Salut Laboral

2.1. El CASL i la salut laboral

- El concepte de salut laboral, molt centrat en la Prevenció de Riscos Laborals (PRL) del lloc de treball des de la llei de 1995, s'ha ampliat aquests darrers anys i continuarà fent-ho en el futur. I un CASL amb nivell d'ambició ha de poder abordar, al llarg dels anys, les múltiples vessants de la salut laboral i del seu entorn.
- L'esperit del CASL, a la vista de les opinions manifestades pels seus membres i de la vocació municipal d'ajudar a resoldre els problemes concrets dels/de les ciutadans/es, consisteix en no entrar en debats conceptuals i centrar-se en la ciutat real. És més útil per la ciutat inspirar-se en una idea prou ampla i inclusiva de la salut laboral que permeti abordar diferents temes i accions en funció de la seva importància i de l'oportunitat d'aconseguir resultats. La salut laboral, amb un enfoc transversal i intersectorial, hauria d'estar present en totes les polítiques municipals.

Aquesta idea ampla de la salut laboral cobreix:

- el nucli bàsic de la prevenció de riscos laborals (encara pendent d'assolir i millorar en moltes empreses)
- altres aspectes de l'entorn del treball que incideixen en la salut:
 - un enfoc global de salut, seguretat i benestar: marc laboral, organització, participació de les persones treballadores, ergonomia, aspectes físics i psico-socials, mobilitat *in itinere* i *in action*, gestió d'un entorn urbà segur i saludable, etc.

- la necessitat de conciliar la vida laboral i altres esferes de la vida (familiar, social, descans,...), considerant la relació entre salut i treball en els dos sentits
- la necessitat de reduir la precarietat en certs sectors, col·lectius o barris de la ciutat
- la presa en compte de les desigualtats socials i la seva conseqüència en la salut laboral
- la inclusió de les persones aturades
- la presa en consideració del treball domèstic i de cures no remunerat
- la inclusió de les recents recomanacions de la Organització Internacional del Treball (OIT, juny 2019) en el conveni per combatre la violència i l'assetjament en el lloc de treball

2.2. Missió i visió

La missió i visió del CASL són definicions ambicioses, a l'alçada dels reptes d'una metròpolis internacional com és Barcelona en aquesta primera part del segle XXI.

Missió del Consell Assessor de Salut Laboral (raó de ser)

El CASL de Barcelona és un òrgan municipal de participació de la societat civil que:

- contribueix a posar en valor la salut laboral de les persones i les empreses que treballen a Barcelona
- elabora recomanacions d'accions estratègiques per la ciutat, amb un enfoc global de la salut en l'entorn del treball
- assessora i acompanya l'Ajuntament en la millora de la salut laboral a la ciutat:
 - posant en valor les capacitats de l'Ajuntament per influir
 - complementant el paper d'altres organismes que actuen en l'àmbit de la salut laboral

Visió del CASL (futur desitjable)

La visió que es planteja el CASL pels propers anys és *aconseguir impulsar el reconeixement internacional de Barcelona com **la millor ciutat per treballar***:

- *en base a la millora contínua de la salut laboral de totes les empreses i persones que hi treballen;*
- *comptant amb la col·laboració i el compromís dels diferents agents i organismes de la ciutat implicats en la salut laboral;*
- *i gràcies a un funcionament àgil i adaptatiu per abordar els temes estratègics de la salut laboral a Barcelona, exercint el seu paper d'òrgan assessor amb un ritme sostingut i amb fites concretes”.*

3. Eixos estratègics del Consell Assessor de Salut Laboral

Es prioritza l'activitat del CASL en tres grans eixos estratègics de la salut laboral a Barcelona, emmarcats en l'Estratègia de salut de la ciutat, tot proposant accions factibles d'abordar per part del CASL i que altres organismes especialitzats en salut laboral no aborden o ho fan de forma insuficient.

En l'esquema següent es presenten els eixos, llistant diferents temes que el CASL pot anar abordant a mig-llarg termini, indicant els principals implicats així com algunes accions, per poder avançar concretament i aconseguir resultats en els propers anys.

Eix estratègic A: la visibilitat de la salut laboral a Barcelona

La visibilitat social de la salut laboral i la seva posada en valor és un aspecte cabdal per què les empreses i les persones prenguin consciència de la importància de promoure la cultura en salut laboral, pel bé comú de tots: el CASL ha de posar la salut laboral a l'agenda de la ciutat.

Aquesta visibilitat de la salut laboral està condicionada a:

- l'existència d'informació suficient, de qualitat i accessible, per poder conèixer i avaluar la seva evolució
- una comunicació continuada sobre el tema per ajudar a sensibilitzar les empreses i les persones
- la difusió de bones pràctiques (i els seus efectes) i el reconeixement de les organitzacions que són capdavanteres en el tema

Seguidament es llisten i detallen els àmbits i accions d'aquest eix:

A1. Observatori d'Informació i Avaluació de la Salut Laboral a Barcelona (OSTB)

Acció Estratègica A1.1.: desenvolupar l'Observatori Salut i Treball de Barcelona

A2. Comunicació, sensibilització, promoció de la cultura de salut laboral a Barcelona

Acció Estratègica A2.1.: campanyes de comunicació anual per la promoció de la salut laboral a Barcelona

Acció Estratègica A2.2.: relançament del premi Ignasi Fina de salut laboral i organització una jornada anual de promoció i d'intercanvi d'experiències

A3. Contribució a la recerca sobre salut laboral aplicada a Barcelona

Eix estratègic B: la millora de la salut laboral a la ciutat en els àmbits on l'Ajuntament té capacitat i/o influència directa

L'Ajuntament té un potencial molt important com a motor per la millora de la salut laboral a Barcelona, en diferents àmbits en els quals pot exercir una influència directa o indirecta.

Seguidament es llisten i detallen els àmbits i accions d'aquest eix:

B1. La millora de la salut laboral de les persones que treballen a i per a l'Ajuntament

Acció Estratègica B1.1.: elaborar una proposta de clàusules sobre salut laboral en la nova guia de contractació de l'Ajuntament

Acció Estratègica B1.2.: proposar a l'Ajuntament que s'intensifiqui el seguiment del compliment de les clàusules de salut laboral amb les empreses contractades

B2. L'impacte de les polítiques municipals que més influeixen en la salut laboral de les persones que treballen a Barcelona

Acció estratègica B2.1.: seguiment pel CASL de les polítiques de salut

Acció estratègica B2.2.: seguiment pel CASL de les polítiques d'ocupació

Acció estratègica B2.3.: seguiment pel CASL de les polítiques de mobilitat

Acció estratègica B2.4.: seguiment pel CASL de les polítiques d'entorn urbà i medi ambient

Eix estratègic C: l'impuls de la millora de la salut laboral en les empreses de Barcelona

Les empreses de Barcelona són, en bona part, petites i mitjanes empreses:

- 100.000 empreses sense assalariats
- 70.000 empreses de fins a 20 assalariats
- 3.300 empreses de 20 a 100 assalariats
- 1.000 empreses amb més de 100 assalariats

Quant a sectors, el repartiment d'empreses és el següent:

- 33.000 empreses de serveis d'activitats professionals i tècniques
- 32.000 comerços
- 14.000 empreses d'activitats administratives i serveis auxiliars
- 14.000 empreses d'activitats immobiliàries
- 14.000 empreses de construcció
- 12.000 empreses d'activitats sanitàries i de serveis socials
- 11.000 empreses d'hostaleria

Departament d'Estadística. Ajuntament de Barcelona. 2016 Font: DIRCE. INE. Elaboració pròpia.

La majoria de les empreses no dediquen molts recursos a la salut laboral, i sobre tot no disposen ni de tècnics de prevenció de riscos laborals ni de representants de les persones assalariades en el tema de la salut laboral. Per fer front a les necessitats, els propis agents socials i alguns organismes ja desenvolupen accions formatives i existeixen recursos disponibles (guies, manuals, etc.), però no arriben a totes les empreses. El CASL podria impulsar una acció ambiciosa que agrupi els agents socials i que doni una embranzida per la millora de la salut laboral en les empreses i establiments de Barcelona, tot incloent les petites empreses i els autònoms.

Per una altra banda, existeixen alguns sectors i col·lectius amb més precarietat i també temes transversals molt sensibles per la salut laboral, que el CASL hauria d'anar abordant al llarg dels propers anys (els més citats pels membres del CASL s'exposen en les pàgines següents).

Seguidament es llisten els àmbits i accions d'aquest eix:

C1. Pacte amb els agents socials per impulsar la salut laboral en el teixit empresarial de Barcelona

Acció Estratègica C1.1.: construir un pacte amb els agents socials per donar suport al teixit empresarial de Barcelona en la millora de la salut laboral

C2. Elaboració d'estudis i recomanacions per als sectors i col·lectius amb més precarietat i per als temes transversals més sensibles per la salut laboral

Acció Estratègica C2.1.: prioritzar cada any l'aprofundiment d'un sector, col·lectiu o tema transversal en situació de precarietat

La precarietat, l'atur i la pobresa, en certs sectors, col·lectius i zones de Barcelona, i certs temes transversals, generen moltes desigualtats en salut que cal posar en evidència i aprofundir per tal de poder reduir-les i prevenir-les en els propers anys.

Seguidament alguns dels sectors, malalties i temes més citats en el CASL:

- ✓ Sectors:
 - El sector de les persones cuidadores: treball a domicili, treball de cures, treball de la llar, persones cuidadores, serveis de proximitat, residències...¹

¹ El treball del CASL sobre aquest sector permetria avançar en propostes per procurar una millora de les condicions de les persones que treballen en les cures informals, moltes d'elles dones i novingudes, i s'emmarca en el context de la Mesura de Govern per una Democratització de la Cura 2017-2020, que es va presentar al Plenari de l'Ajuntament de Barcelona el passat 26 de maig. Una mesura amb 68 actuacions adreçades a posar les cures al centre de les polítiques municipals i que compta amb una dotació pressupostària inicial de 59 milions d'euros addicionals per al període 2017-2020. Per aconseguir-ho, s'han establert tres objectius principals: reconèixer la cura com a part central de la vida socioeconòmica de la ciutat, promoure la coresponsabilitat de tots els actors socials a l'hora de garantir el dret a una cura digna i de qualitat, i reduir les desigualtats socials i de gènere que actualment caracteritzen tant la provisió com la recepció de les cures.

- El sector del turisme-hostaleria, i en particular el personal de neteja i de cuines
 - Els autònoms
 - Altres: vigilants/es seguretat, repartidors, personal de magatzems, artistes...
- ✓ Malalties:
- La influència de les tecnologies d'informació i comunicació
 - Les malalties relacionades amb el treball, i en particular musclo-esquelètiques i psico-socials
 - La presència del tabac, l'alcohol i les drogues en l'entorn del treball
- ✓ Inserció-adaptació al treball de persones amb dificultats:
- La reintegració i/o readaptació al treball de persones que han tingut malalties físiques o mentals, o accidents
 - L'accés al treball de les persones amb discapacitats o diversitat funcional
 - La participació en temes de salut laboral
 - L'accés al treball de joves sense ocupació.
 - La reinserció de persones aturades de llarga durada
- ✓ Temes transversals:
- La conciliació de la vida laboral amb la personal i la familiar (tema que ja promou l'Ajuntament des de fa anys mitjançant la xarxa d'empreses NUST - Nous Usos Socials del Temps)
 - La perspectiva de gènere en la salut laboral
 - La tendència a la temporalitat
 - L'envelliment de les plantilles
- ✓ Certes zones de Barcelona:
- Barris de Barcelona amb més precarietat laboral

Aquesta acció del CASL recolzaria les iniciatives de l'Ajuntament, que ja ha impulsat el nou model de plec de condicions per la contractació del Servei d'Atenció a Domicili - SAD (s'està realitzant una experiència pilot per al nou model de contractació del SAD, seguint el model experimentat a Holanda) i el nou "Espai Barcelona Cuida".

4. Accions prioritàries del CASL pels propers anys

4.1. Accions a continuar i desenvolupar:

- Grup de Treball: Observatori Salut i Treball de Barcelona (OSTB)

Temes previstos a tractar pel Grup de treball estratègic OSTB:

- Suport al Pla d'acció OSTB²
- Establir criteris per seleccionar Bones Pràctiques en Salut i Treball
- Proposar certs àmbits de Salut i Treball que encara estan poc analitzats

- Grup de treball: sector de les cures

Temes previstos a tractar pel grup de treball sector de les cures:

- Seguir les orientacions previstes al document "Estratègia de suport a les persones que cuiden familiars malalts i/o dependents a la ciutat de Barcelona 2019-2024", tot fent propostes en l'àmbit de la salut laboral del sector de les cures
- Debatre les conclusions de l'experiència pilot dels equips de SAD organitzats en "súper-illes" i fer propostes
- Abordar altres aspectes que el grup de treball consideri oportú sobre el sector de les persones cuidadores, en el marc de les orientacions del CASL

- Grup de treball: visibilitat de la salut laboral i premi Ignasi Fina de salut laboral

Temes previstos a tractar pel grup de treball "visibilitat i premi":

- Preparació del premi Ignasi Fina de salut laboral 2020 i disseny d'una jornada atractiva sobre salut laboral coincidint amb el lliurament del premi 2019; difusió; gestió de candidatures; planificació detallada de la jornada i del lliurament del premi; campanya de comunicació; infografia (dades anuals de salut laboral a Barcelona)
- Aportació de continguts per la pàgina web del CASL que s'inclourà en la nova web de salut laboral de Barcelona
- Reflexió sobre la visibilitat de la salut laboral a Barcelona i presentació de propostes (possibles noves bases del premi, campanya i accions per estimular la presentació de candidatures, paper difusor de l'OSTB...)

² Pla d'acció previst per l'OSTB:

- Acabar el marc conceptual de l'OSTB
- Crear un grup tècnic amb tècnics de diferents organismes implicats
- Completar progressivament les dades en aquells àmbits d'interès per la missió de l'OSTB, seguint les prioritats que vagi indicant el CASL
- Recuperar informació sobre bones pràctiques dels diferents agents implicats
- Establir un pla de difusió i visibilitat dels resultats de l'OSTB
- Elaborar propostes al 2019-2020 en temes prioritaris pel CASL, amb dos temes en curs: sector turisme-hostalera-restauració i sector de cures-experiència "súper-illes"
- Produir l'informe anual de salut laboral i la infografia corresponent

4.2. Possibles noves accions:

- Proposta de millora de les clàusules de salut laboral en la contractació municipal
- Grup de treball sector turisme-hostaleria
- Altres accions que prioritzi el CASL a partir dels eixos estratègics ja definits i de les prioritats del nou mandat 2019-2023